

PREGÓ DE FESTA MAJOR . SANT MARTÍ 2019

Maria Noguera Figueras

En primer lloc he de dir moltes gràcies. Moltes gràcies a la comissió de festes i als regidors que m'han proposat per fer el pregó, un honor que m'ha caigut un poc gran (el meu espai són els alumnes i els pares i mares). Però he de donar les gràcies al poble d'Altafulla que durant tants anys m'ha acollit i m'ha fet sentir com una altafullenca més. En realitat, al contrari de molts de vosaltres que passeu el dia treballant fora del poble, jo m'hi he passat les hores principals. I m'hi he sentit tan bé que el temps ha passat sense quasi adonar-me'n compte. Aquesta és una ocasió que m'ha permès veure amb sorpresa que els anys han passat molt de pressa, i han estat molts!

Quan vaig arribar l'any 78 era per ocupar una plaça que havien creat nova, una ampliació. Feia la mestra núm. 5. Al claustre érem D. Miguel, el José Miguel, l'Àngels Egerique, l'Angustias i jo. Tres classes a les escoles Teresa Manero i dues a l'antiga fàbrica de cintes, aquí mateix; ara és una part de l'ajuntament.

Fins llavors la població d'Altafulla havia crescut molt poc a poc, però a partir d'aquí cada any augmentava el nombre d'alumnes i la dispersió de les aules va ser gran. N'hi va haver també al Comunidor i en caracoles al darrera de les Teresa Manero. Era difícil de gestionar doncs els mestres sempre anàvem amunt i avall del poble; però com que tothom ens coneixia era anar saludant...

Fixeu-vos els canvis. En espai: Vam passar de la dispersió a estar junts quan es va aconseguir, amb molts esforços de pares i ajuntament, que es construís l'escola de La Portalada l'any 92. Un edifici innovador, els interiors de vidre i fusta, els passadissos comuns molt amplis... Va ser visitat per molts arquitectes i va sortir fotografiat en algunes revistes estrangeres d'arquitectura. Amb molta claror, veïem el mar i Tamarit des de totes les aules. Però tot just inaugurar-lo ja va quedar petit. Després El Roquisar i l'institut. I les guarderies... La primera la va inaugurar la Carme Carrasco, ella sola amb el grup de petitons, a l'edifici enganxat a les Teresa Manero; i ara n'hi ha dues: la Francesc Blanch i L'hort de Pau.

I com han canviat els mitjans de què es disposen.! He recordat moltes vegades

l'Antònia Coscojuela a la inauguració de La Portalada, quan el llavors president Jordi Pujol li va dir: “*Ah, vostè és qui m’ha renyat per tardar tant en tenir un col·legi! Sàpiga que un bon mestre pot ensenyar sota un pi!*” Això va provocar rialles i carotes a tothom. Però la veritat és que no es disposava de gaires mitjans més que el pi; dos pins preciosos que encara són davant les escoles.

De què es disposava? A més de la pissarra i guix i aquells mapes de cartró dur, de poca cosa més. Els més grans els recordeu bé! Però no es podien fer còpies de res, de cap dibuix, cap document... Teníem una copiadora “vietnamita” (no sé perquè els hi deien així). Però necessitaves fer clixés picats amb la màquina d’escriure sense cinta, per poder foradar el paper, i els dibuixos fer-los amb un punxó o un boli punta fina (que ja no tingués tinta) i, a la que et descuidaves s’havia foradat el clixé. I els clixés valien diners! I el pressupost no arribava per gaire. Hi va haver l’invent de la plàtera de macarrons per fer còpies... Amb una barreja de glicerina, cua de peix i sucre es derretia i es posava a la plàtera. Quan es refredava quedava com una gelatina bastant espessa. Amb un paper-carbó especial es feia una còpia on havies escrit a mà i fins i tot fet algun dibuix. El resultat s’impregnava a la pasta i passant-hi folis en blanc es podien fer fins a 10 còpies, mes o menys. Després s’havia de netejar amb alcohol i tornem-hi. Així vam fer algunes revistetes de classe. De tant en tant algú descobria que aquella gelatina era dolça...

Després de dos anys de demanar al Departament una màquina d’escriure (fèiem servir la de la Rosa M., la dona del José Miguel) ens en van enviar tres de cop, i no teníem espai on posar-les.

A la fi va arribar una fotocopiadora! I més tard un ordinador!... Per a tota l’escola!

Quina diferència, per sort! Ara hi ha aula d’idiomes, pissarres electròniques, aula d’ordinadors, pistes i gimnàs...

Canviem, deixeu-me que us faci cinc cèntims del **Centre d’Estudis d’Altafulla**, el meu segon punt d’ocupació. En començar l’any 77 la seu era a les golfes de la fàbrica de cintes. Després d’algun disgust amb les goteres que van fer malbé material, en quedar lliures les escoles Teresa Manero l’ajuntament va cedir l’ús d’una de les aules, la que havia estat la meua de referència, al Centre d’Estudis. Ves per on vaig tornar als meus orígens al poble. I allà estem. Recollint coneixements que no es troben en cap llibre i mirant de fer-los accessibles a tothom. Des de la “història, història”, vull dir la que té relació amb la política, la demografia, la que has de descobrir als arxius... però també els fets costumistes que només podem conèixer de les veus d’aquells que ho han viscut. Els documents que en un moment donat no tenen cap importància com ara cartells, fotografies, cartes, recordatoris de comunió, de defunció, o fins i tot bitllets de tren o d’autobús, tot es recull al centre. Bé, és una labor que va permetre bastir el museu del poble; van ser uns quants socis que tenien espai a casa i allí guardaren el que potser hauria anat a la brossa o a algun mercadet de vell. Després d’una

feinada per restaurar-los ens els van permetre disfrutar. En aquests moments l'espai fa falta, d'alguna manera ofega; les coses han d'estar entaforades i no poden ser conegudes tal com haurien desitjat les persones que ens en van nomenar guardians. Continuarem esperant el moment de poder disposar d'un local suficientment espaiós. Els somnis alguna vegada es fan realitat.

I el cas és que el Centre d'Estudis d'Altafulla aquest gener complirà 43 anys. El 1977 una colla de somiatruïtes es va llançar a l'aventura de crear un Grup de Recerques. Amb "La Tartrana", una publicació ciclostilada en Dina3, plegada pel mig i repartida a mà a totes les cases del poble va començar el donar a conèixer fets i personatges. Cada any han sortit els Estudis Altafullencs que, com la majoria sabeu, són un recull d'articles sobre Altafulla o el Baix Gaià. L'altra col·lecció, "L'Oliverot", monogràfic i amb una publicació més ocasional, encara que ja anem pel núm. 24. Altres llibres de regal o estudi amb fotografies i textos de diferent orientació. I la Història d'Altafulla en tres volums!

Però tot això que he dit ja ho coneixeu, doncs la majoria dels que esteu aquí sou socis del centre, de la mateixa manera que heu passat per les escoles. I jo no puc fer més que agrair a aquelles persones que des del primer moment em van agafar de la mà i em van introduir dins d'Altafulla per participar del seu cicle de vida. Un record especial per tots aquells que ens han deixat abans d'hora, quan encara els quedava molt camí per recórrer.

I per acabar dedicaria uns minuts a sant Martí, al cap i a la fi a ell li dediquem la festa. Poques coses es poden dir que no siguin conegudes de tothom i recordo la Montserrat Sanmartí que fa un parell d'anys va dedicar el seu pregó de festes al sant, fent un estudi molt interessant, variat i detallat.

Però sempre hi ha curiositats, i me les han fet arribar.

L'hagiografia del sant és molt rica.

A la "Llegenda Àurea", d'en Jaume de la Voràgine, potser el principal autor de vides de sants del segle XIII, on es recull la vida de més de 180 sants, la història de sant Martí és una de les que ocupa més espai.

No pas amb cap intenció de modificar res al pregó de 2017, m'atreveixo a afegir un parell d'anècdotes a la història d'aquest sant.

Segons la llegenda, un dia, estant el sant tancat a la seva cel·la, els seus deixebles Sever i Gall, que estaven just a la porta i sabien que dins no hi havia ningú més, van quedar sorpresos de que a la humil habitació se sentien les veus de diferents persones parlant, alhora, animadament, com fent una tertúlia...

En demanar-li explicacions, sant Martí els va confessar el misteri, demanant-los que mantinguessin la discreció: "M'han vingut a veure santa Agnès, santa Tecla i la Mare de Déu. I hem estat parlant" També els va confessar que en altres ocasions havia rebut visites celestials de sant Pere i de sant Pau.

Per altra banda es diu que Carlemany va fer construir una església per al seu ús privat, on es veneraria la ‘Sanctus Martinus Capella’ (tros de la capa de Sant Martí), el tros de capa que el sant va compartir amb el pobre. Donada la notorietat que va aconseguir l’edifici, anomenat “capella” en honor a la relíquia, aquesta paraula es va convertir en sinònim dels oratoris privats de prínceps i nobles, i, amb el pas del temps, la paraula “capella” ha adquirit un significat més ampli i s’aplica als espais de culte més petits, sovint adossats a la nau principal de les esglésies. Segons la “Llegenda Àurea”, els encarregats de custodiar la capa del sant se’ls anomenava “capellans”, vet aquí l’origen del seu nom.

I seguint amb l’exemple de la capa m’agradaria que ens servís tota ella de protecció. La mitja que es va quedar com a soldat, per tal que ens doni el valor de seguir lluitant pels nostres ideals amb la tossuderia necessària, i l’altra meitat, la de la caritat, que ens faci fer les coses amb amor, que és el millor camí per aconseguir les fites desitjades.

Així doncs, passeu molt bona Festa Major!

Visca sant Martí!

Visca Altafulla!